

Van akker tot archief: sporen van agrarische geschiedenis van Zuid-Holland

ERFGOEDHUIS
ZUID • HOLLAND

nationaal
archief

Peter Diebels Provinciearchivaris

Wat doet een provinciearchivaris?

- Toezicht op archief- en informatiebeheer door gemeenten en gemeenschappelijke regelingen in de provincie
- Toezicht op het archief- en informatiebeheer van de provincie Zuid-Holland zelf
- Beheerder van de (historische) provinciale archieven

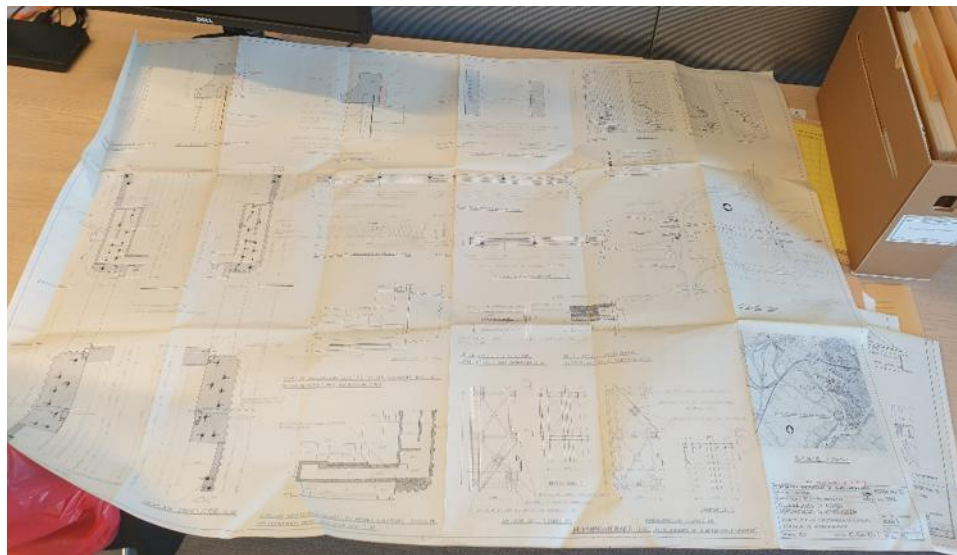
Panorama ged. Den Haag gezien v.a. het dak

Archieven van de *provincie* Zuid-Holland

- Berusten bij het **Nationaal Archief**
- **Nationaal Archief** beheert en stelt beschikbaar
- Provinciearchivaris is de formele beheerder

Wat kunt u vinden in het provinciaal archief?

Provinciaal archief - welk archiefmateriaal?

- Alle (papieren) **archieven** van de provinciale organen van Holland en Zuid-Holland en van de commissaris van de Koning(in) in Zuid-Holland
 - Periode 1814 - 2013
 - ruim 3 kilometer
 - Openbaar
- **Kaartencollectie**
 - Grotendeels gedigitaliseerd

Te vinden via <https://www.nationaalarchief.nl/>

Archieven van vóór 1814 ?

Nationaal Archief beheert de archieven van Holland van 1200 tot 1814

Grondgebied

- Noord- en Zuid-Holland
- Noordelijk deel van Noord-Brabant
- Delen van Utrecht
- Vlieland, Terschelling en Urk

Archieven van:

- Graven van Holland
- Gewest Holland (vanaf 1581)
- Diverse regionale besturen in Holland
- Andere overheidsinstellingen en particulieren

Rijksarchieven in de provincie

Archiefvormers zijn

- Rijksdiensten werkzaam in de provincie
- Rechtbankarchieven
- Justitiële inrichtingen
- Notariële archieven
- Kamers van Koophandel
- Particulieren

Hoe doe je onderzoek in het Nationaal Archief ?

Winkelwagen Inloggen Over het NA Contact Nederlands Zoeken

[Home](#)

[Onderzoeken](#)

[Beleven](#)

[Archiveren](#)

Nationaal Archief

Onderzoeken >

Start uw onderzoek in onze archieven en collecties.

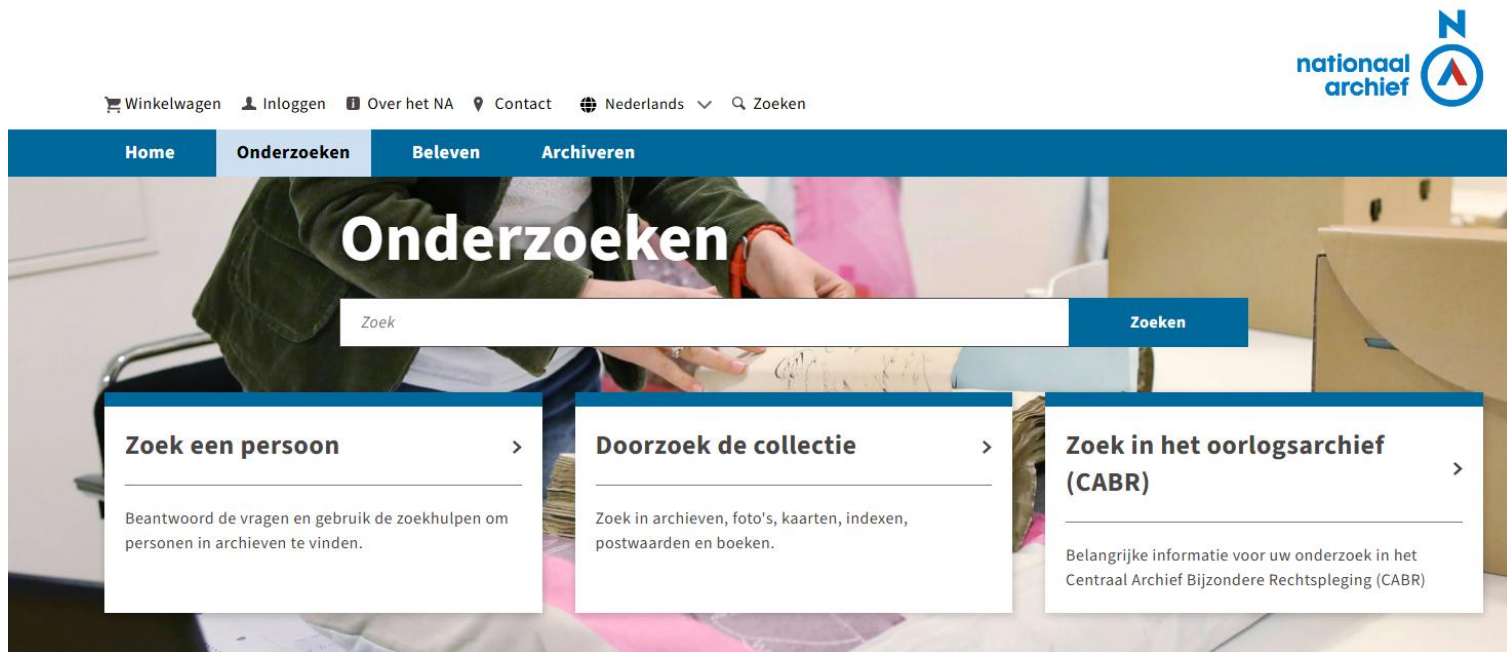
Beleven >

Tentoonstellingen, lezingen, rondleidingen,
workshops of kom langs met je klas.

Archiveren >

Kennis, advies en diensten voor duurzaam
toegankelijke informatie.

Zoekscherm en/of zoekhulpen

Familiegeschiedenis

Tweede Wereldoorlog

Militairen en Marinepersoneel

Slavernijverleden

Koloniale geschiedenis

Suriname

Indonesië

Curaçao

Rechtspraak en veiligheid

Handel en economie

Zuid-Holland

Migratiegeschiedenis

Zuid-Holland

Het Nationaal Archief bewaart de archieven van de provincie Zuid-Holland. Deze pagina geeft een overzicht van zoekhulpen die gaan over deze archieven.

Bewaarplaats archieven Zuid-Holland

Het Nationaal Archief bewaart de archieven van de provincie Zuid-Holland. Het functioneert daarmee ook als regionaal archief.

Regionale archieven bewaren van oudsher de archieven van instellingen die de taken van de Rijksoverheid in de provincie uitvoeren. Denk bijvoorbeeld aan de archieven van rechtbanken of Rijkswaterstaat, maar ook archieven van de burgerlijke stand, van het notariaat en van gevangenis. Een deel van deze archieven is inmiddels weer overgebracht naar de stads- en streekarchieven.

Kinderen in de Bollenstreek (1958)

Agrarische geschiedenis in de provinciale archieven

Rol van provincie

Nu - focus op ruimte, duurzaamheid, vernieuwing.

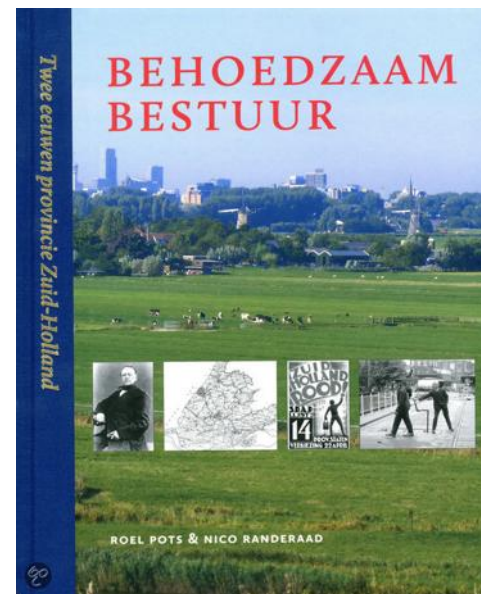
Kernbegrippen: hoogtechnologisch, natuurinclusief en multifunctioneel Een [Uitvoeringsagenda Landbouw Zuid-Holland 2025 -2030](#)

Voorheen

In 20e eeuw van passief toezicht naar actieve sturing

Na WO II - Schaalvergroting en modernisering

Jaren '70 - Landinrichting , milieubescherming en natuurbeheer

Provinciale bemoeienis

19^e eeuw o.a. 3.02.20 Inventaris van het archief van het Provinciaal Bestuur van Zuid-Holland, 1814-1844

Voorbeelden

- Vaststellen van het jacht- en visseizoen
- Uitgifte van jacht- en visakten.
- Vergunningen voor verveningen en toezicht op de uitvoering van de verveningen oefende het college toezicht uit.
- Verslagen van de provinciale commissie van landbouw over de toestand van de landbouw
- Colleges voor de Grote en Kleine visserij

3.11.01 Inventaris van het archief van de Commissie van Landbouw in het Zuidelijk Gedeelte van de Provincie, 1805-1851

* verslagen betreffende de staat van de landbouw, de gewassen en lijsten van gedekte merries

Subsidieverlening

Subsidieverlening ten behoeve van de ontwikkeling van de veeteelt, 1933-1973

- Organisaties voor de schapenfokkerij, geitenfokverenigingen, rundveefokkerij, varkensfokkerij, paardenfokkerij
- Stichting voor de rundveeverbetering ten behoeve van het melkhoudbaarheidsonderzoek, jaren 70
- Stichting Varkensproefbedrijf (Zuid- en) West- Nederland, 1971-1973
- 3014-3015 Wijziging van het Stierenreglement Zuid-Holland
- 3016 Reglement van werkzaamheden van de Provinciale commissie ter bevordering van de rundveefokkerij, 1951-1957

Bron 3.02.22 Inventaris van het archief van de Griffie van de provincie Zuid-Holland, (1826) 1946 – 1975

Molens

4240 Instelling en wijziging van de Maal- en draaipremieregeling molens,

4241 Wijzigingen van de subsidieregeling voor het onderhoud van molens,

4242-4247 Vergaderingen van de Vaste commissie voor advies en bijstand voor monumentenzorg en molens

Hollandsche Maatschappij van Landbouw, 1847-1982

3.21.21 Inventaris van het archief van de Hollandsche Maatschappij van

Landbouw

- Een organisatie van agrariërs in de beide [Hollanden](#)
- Opgericht in 1847
- Doelen:
 - verbeteren van de maatschappelijke positie van agrarische bedrijven
 - bevordering welzijn en welvaart van ondernemers in de landbouw en hun gezinnen
 - belangenbehartiging van de leden.

Archief bevat notulen, correspondentie, statistieken, ledenregistratie, contacten met andere organisaties en instellingen op het gebied van land- en tuinbouw en met overheidsorganisaties en eigen periodieken

Particuliere en verenigingsarchieven

3.20.76 Inventaris van het archief van de familie Del Court van Krimpen, (1506) 1611-1979

Enkele familieleden waren actief in de verbetering van de landbouw, veeteelt en houtteelt

3.21.32 Inventaris van het archief van de Vereniging Proeftuin voor de Bloembollencultuur, 1913-1974

Taak - Ruimtelijke ordening

3.02.43 Inventaris van het archief van de Provinciale Planologische Dienst in Zuid-Holland,
(1938) 1945-1986

3.11.5328 Inventaris van het archief van de Cultuurtechnische Dienst / Landinrichtingsdienst
in de provincie Zuid-Holland en taakvoorgangers, 1923-1997

o.a. Landinrichting over de periode 1945 - 1995

3.11.13 Inventaris van de archieven van Plaatselijke Commissies van de Landinrichtingsdienst
(voorheen Cultuurtechnische Dienst), Provincie Zuid-Holland, 1962-1988

Tuinbouw

3.11.20 Inventaris van de archieven van de Proefstations in de provincie Zuid-

Holland van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, (1897)

1899-1979 bevat o.a.

- Proefstation voor de **Groente- en Fruitteelt onder Glas** in Naaldwijk in de periode 1902 – 1979 (1991)
- **Rijkszuivelstation** in Leiden in de periode (1897) 1899 – 1963

2.11.108 Inventaris van het archief van de Stichting Proefstation voor **Bloemisterij en Glasgroente** te Naaldwijk en taakvoorgangers, 1901-2001

2.11.107 Inventaris van de archieven van de Stichting Proefstation voor de **Boomkwekerij** te Boskoop, (1899) 1943-2002

Boerderijen

3.21.09 Inventaris van de Negotiatie "**Land is Zekere Bezitting**"

Exploitatie landerijen in drooggemaakte polders Bleiswijk en

Hillegersberg, 18^e – 20^e eeuw

99-101 Registers met aantekening van de soort der gewassen den stand van de oogst en het aantal en de soort van het vee, dat op de boerderijen gehouden wordt, 1782--1847

126 Bestekken voor het bouwen van nieuwe boerderijen, stallen en schuren. 1906-1911

3.19.40 Inventaris van **het Huis (Oud-) Alkemade** eind 16^e -20^e eeuw

Stukken over de bezitting, verhuur en verkoop van deze hofstede van eind 16e tot begin 20e eeuw; aan-en verkoop van andere huizen (Meerlust, Vrederust) en grondbeheer (oa. zwanendrift, eendenkooi en visserij) van goederen in Warmond, Oegstgeest en Sassenheim

provincie Zuid-Holland

Land- en tuinbouwonderwijs

3.11.12 Inventaris van het archief van de Rijks Middelbare Landbouwschool te Gouda, 1947-1972

3.11.11 Inventaris van het archief van de Rijks Middelbare Tuinbouwschool te Naaldwijk, 1951-
1961

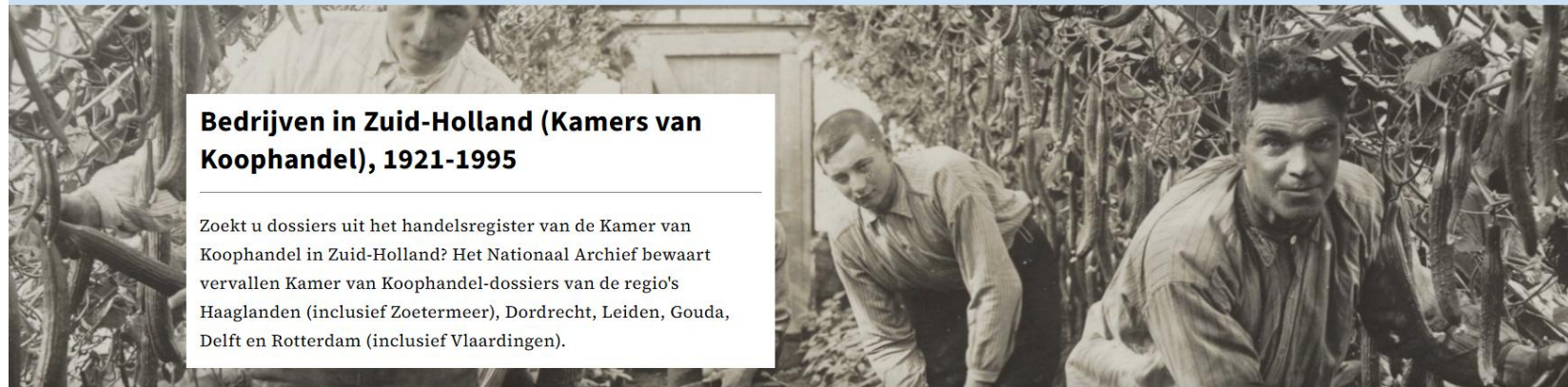
3.11.10 Inventaris van het archief van de Rijks Middelbare Tuinbouwschool te De Lier, 1965-1989

3.11.08 Inventaris van het archief van de Rijks Middelbare Tuinbouwschool te Lisse, 1890-1990

Bedrijven

Bedrijven in Zuid-Holland (Kamers van Koophandel), 1921-1995

Zoekt u dossiers uit het handelsregister van de Kamer van Koophandel in Zuid-Holland? Het Nationaal Archief bewaart vervallen Kamer van Koophandel-dossiers van de regio's Haaglanden (inclusief Zoetermeer), Dordrecht, Leiden, Gouda, Delft en Rotterdam (inclusief Vlaardingen).

Kamers van Koophandel

- 3.17.17.04 Inventaris van het archief van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor **Rotterdam**, 1922-2013
- 3.17.16 Inventaris van het archief van de Kamer van Koophandel en Fabrieken van **Zoetermeer en omstreken** (Handelsregister), 1921-1976, met Index op Zaak- en Persoonsnamen
- Bijvoorbeeld Hellevoetsluis - Lamers, W. 17020 Landbouw Periode: 1921-1976
- 3.17.13.05 Inventaris van het archief van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor '**s-Gravenhage**', 1922-1979

Cultuur en monumenten

3.02.22 Inventaris archief Griffie van de provincie Zuid-Holland, (1826) 1946 – 1975

- Provinciale Molencommissie, 1948-1976
- 3317 Kaartsysteem betreffende de financiering van molens in Zuid-Holland, met opgave van vergaderdata van de Provinciale Molencommissie, Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten en de daar genomen besluiten, 1948 - 1973,
- Alfabetisch geordend op plaatsnaam

Fotocollecties

Foto's

Het Nationaal Archief beheert 15 miljoen foto's. Ruim één miljoen foto's kunt u online bekijken. De fotocollectie geeft beeld bij gebeurtenissen uit de periode tussen 1865 en 1990.

Doorzoek de online fotocollectie

Bekijk foto's van onder meer het Algemeen Nederlandsch Fotobureau (Anefo), Spaarnestad, de arbeidsinspectie, de KNVB, Dienst Legercontacten Indonesië en fotograaf Willem van de Poll. [Lees meer over de samenstelling van de fotocollectie](#)

Beeldarchief Zuid-Holland

Historische beeldbank provincie Zuid-Holland

Hier vind je foto's en films uit de archieven van de provincie. Deze mag je gratis downloaden en vrij gebruiken. Meer informatie vind je onder [Rechten](#).

Ambtenaren

Bestuurders

Bruggen en bruggenbouw

Dorpen

Voorbeelden Nationaal Archief

2.24.06.02 Inventaris van het fotoarchief van de Nederlandse Heidemaatschappij, 1915-1970 - [glasnegatieven, lantaarnplaatjes en zachte negatieven]

2.24.06.01 Inventaris van het fotoarchief van de Heidemaatschappij, 1910-1970 - positieven

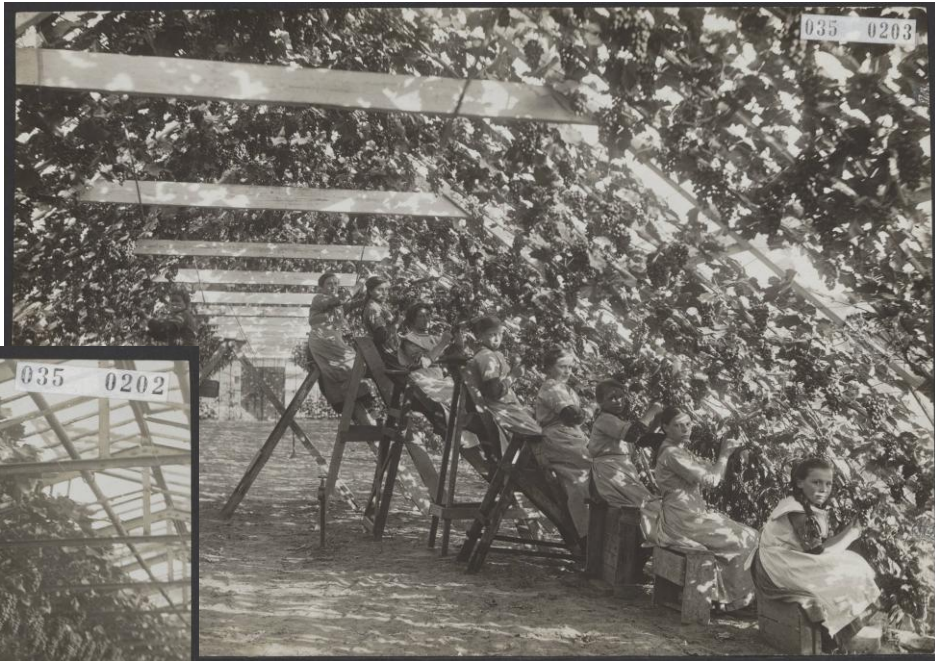
- Afbeeldingen van o.a. ontginningen, cultuurprojecten, land- en tuinbouw, boerderijen, bomen en andere flora

Nederlandse Heidemaatschappij

Druiventeelt 1925

Historische beeldbank provincie

beeldarchief.zuid-holland.nl

De historische beeldbank bevat foto's en films uit de archieven van de provincie Zuid-Holland. De collectie beslaat grofweg de periode van 1920 tot 1990 en blijft de komende jaren groeien.

Historische beeldbank

provincie Zuid-Holland

Molens

587-10 Amerikaanse windmolen
te Nieuwveen.

13520

Amerikaanse windmolen

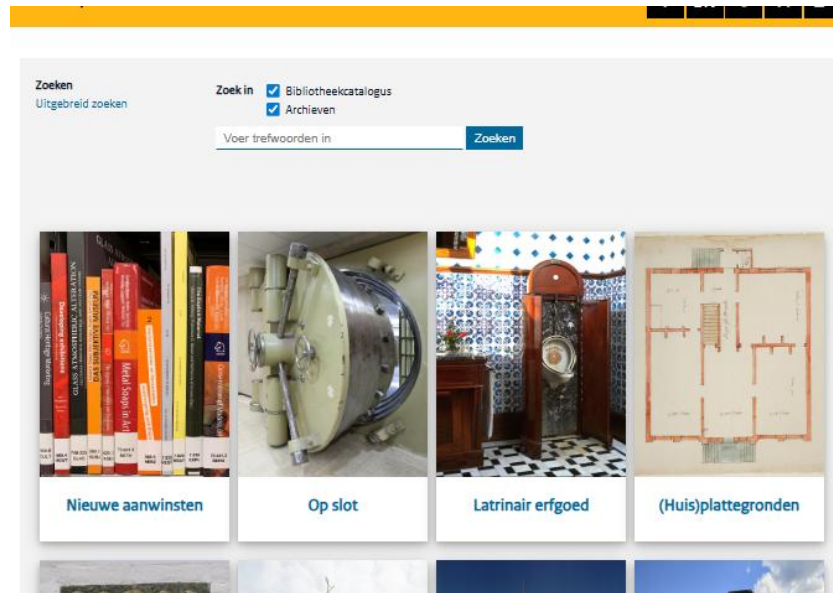
1887-9/13521

provincie Zuid-Holland

Aanvullende bronnen

- Gemeente- en streekarchieven
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
- Delpher
- Collectie Nederland
- Geschiedenis van Zuid-Holland

Kenniskbank - uitgelicht

www.cultureelerfgoed.nl**Post 65 (1965-1990) - De jongste rijksmonumenten van Nederland**

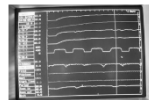
Een flink deel van onze leefomgeving is gebouwd na 1965. Het is verweven met onze geschiedenis en bepaalt onze persoonlijke en gezamenlijke identiteit. Het van belang dat we er zorgvuldig mee omgaan.

63

Datasets van de RCE

De RCE beschikt over veel data over Erfgoed, verzameld en toegepast vanaf de jaren negentig van de vorige eeuw. Erfgoeddata is er dan ook in vele soorten en maten, grootte en complexiteit. Deze datasets zijn in kaart gebracht en beschreven.

63

Moderne bouwmaterialen

Tijdens de wederopbouw en de Post 65-periode is in Nederland ongekend veel gebouwd en geïnnoveerd. Veel van deze projecten zijn toe aan vernieuwing, renovatie en verduurzaming. Hiervoor is kennis nodig van constructies, technieken en materialen van de naoorlogse Nederlandse architectuur.

63

Duurzaam tuinieren in groen erfgoed

Het beheer van groen erfgoed kan bijdragen aan een duurzame toekomst. Bij duurzaam tuinieren wordt aandacht besteed aan een betere bodem- en waterkwaliteit, het vermijden van schadelijke stoffen en het stimuleren van biodiversiteit.

63

Rijksmonumenten

Op deze kenniskbank vindt u kennis over rijksmonumenten, als aanvulling op ons monumentenregister. Deze informatie wordt continu aangevuld.

63

Agrarische collecties en verzamelingen

We vinden dergelijke verzamelingen vaak in (kleine) streekmusea, boerderijmusea, openluchtmusea en ambachtmusea. In 2024 telden we 125 openbaar toegankelijke collecties en verzamelingen die in hoofdzaak draaien om agrarische cultuurobjecten.

63

RCE

Agrarische collecties en verzamelingen

Zo'n 125 openbaar toegankelijke collecties en verzamelingen rond agrarische cultuurgoederen. Mix van agrarisch erfgoed, plattelandscultuur en volkskunst.

Artikelen in dit thema

- [Agrarisch erfgoed - reikwijdte](#)
- [Bronnen voor onderzoek naar roerend agrarisch erfgoed](#)
- [Historische landbouwmachines 1880-1965](#)
- [Historische landbouwmachines 1880-1965 voorlopige toonbeeldenlijst](#)
- [Lijst van agrarische verzamelingen en collecties in Nederland](#)
- [Netwerk Roerend Agrarisch Erfgoed](#)
- [Thesaurus Roerend Agrarisch Erfgoed \(TRAE\)](#)
- [Verklaring tot Behoud van Agrarisch Erfgoed in Nederland](#)

Beeldbank RCE

Hoofdcollectie ▼

Collectie ▼

Provincie / District ▼

Gemeente ▼

Plaats ▼

Trefwoorden ▼

Downloadbaar ▼

[Home](#)

[Over de Beeldbank](#)

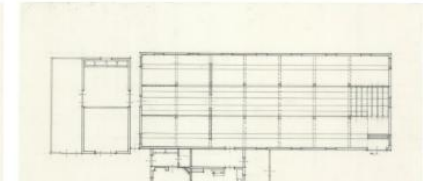
[Participanten](#)

[Rechten](#)

[F.A.Q.](#)

[Webexposities](#)

Zoeken door alles

provincie Zuid-Holland

Geschiedenis van Zuid-Holland: waar verhalen verbinden - Geschiedenis van Zuid-Holland

Verhalen

 → [Verhalen](#) → Kassen in het Westland: van plat glas tot megakas

Kassen in het Westland: van plat glas tot megakas

Martha Vollering

[← Naar overzicht](#)

20 maart 2023 — 1 reacties